

WAAR GAAT DEZE LES OVER?

In de vierde les van de lessenserie *Kracht van Lampje* zoomen we met de leerlingen in op wat normaal is en wie dat eigenlijk bepaalt. Ze kijken naar de derde aflevering van de serie, waarin heel veel gebeurt. Wat vinden de leerlingen het mooiste moment? Lampje gaat naar de kermis en maakt kennis met meerdere 'wanstaltige gedochten'. Maar zijn deze gedochten wel zo wanstaltig? Sterker nog, zijn het wel gedochten, of misschien juist bijzondere mensen? In een veilige spelvorm ontdekken de leerlingen of zij zelf en hun klasgenoten wel 'normaal' zijn. Daarna voeren zij een filosofisch gesprek over dit onderwerp. Is hun beeld na het gesprek veranderd?

EXTRA BENODIGDHEDEN - handleiding filosofisch gesprek (in [Mijn Krachtbronnen](#), werkblad bij les 4).

LESDOELEN: LEERLINGEN...

WETEN	KUNNEN	ERVAREN
<ul style="list-style-type: none"> dat er schoonheidsidealen bestaan. dat deze door sociale media gepresenteerd worden en dat dit hun eigen beelden kan beïnvloeden. dat 'de norm' bepaald wordt door de cultuur van de samenleving. 	<ul style="list-style-type: none"> een filosofisch gesprek voeren onder begeleiding en volgens de regels. reflecteren op een filosofisch gesprek. uitleggen wat normaal is in onze samenleving en dat dit afhankelijk is van de cultuur. zichzelf en anderen bevragen op onderwerpen die normaal of abnormaal worden gevonden. 	<ul style="list-style-type: none"> door een spel wat normaal en abnormaal gevonden wordt in de eigen omgeving. dat een filosofisch gesprek anders is dan een klassengesprek dat je door een filosofisch gesprek ook anders kunt gaan denken over wat 'normaal' of 'abnormaal' is.

AFLEVERING 3

In deze les bekijken de leerlingen de derde aflevering van Lampje. Het bericht komt binnen dat de Admiraal thuiskomt, dus het Zwarte Huis moet worden schoongemaakt. Lampje werkt hard om dit voor elkaar te krijgen. Lampje krijgt uiteindelijk toestemming van Martha om naar de kermis te gaan. Voordat ze hier een bezoek aan brengt, gaat ze langs de vuurtoren. Zal ze haar vader kunnen zien? Eenmaal op de kermis ontmoet Lampje een aantal opzienbarende mensen... dat moet Edward ook zien! Lampje maakt veel mee in deze aflevering. Wat vinden de leerlingen het mooiste moment?

Zet aflevering 3 aan. Stel vooraf de kijkvraag: Wat vind jij het mooiste moment van deze aflevering?

Leerlingen bekijken aflevering 3 met de kijkvraag in gedachten.

MOOISTE SCÈNE

Praat met de leerlingen na over de aflevering.

Bespreek met de leerlingen welk moment in de aflevering zij het mooiste vonden.

Leerlingen vertellen welk moment zij het mooiste vonden.

>> Vraag ook waarom leerlingen dit het mooiste moment vonden.

>> Geef aan het einde van het gesprek ook aan wat *jouw* mooiste moment was!

Laat de leerlingen opdracht 13 en 14 in hun werkervaringsboekje maken [10].

Leerlingen schrijven bij enkele scènes uit de aflevering wat er daar gebeurde. Ze geven aan welke scène zij het mooist vonden, of tekenen deze in het lege vak.

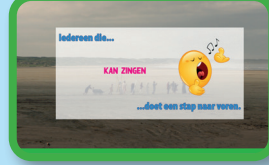
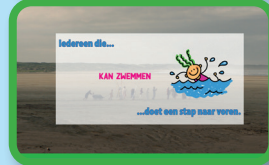
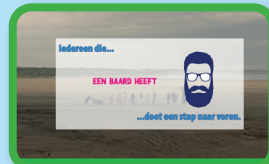
IEDEREEN DIE...

Op de kermis ontmoet Lampje meerdere 'wanstaltige gedachten': mensen die om een bepaalde reden bijzonder zijn. Bezoekers van de kermis betalen om deze mensen te kunnen bekijken. Je kunt je afvragen of deze mensen normaal zijn. Maar ja, wat is 'normaal' en wie bepaalt dat?

Speel met de leerlingen het spel 'Iedereen die...'. Laat de leerlingen in een rij naast elkaar staan. Lees een voor een de uitspraken voor. Vraag leerlingen een stap naar voren te doen als een uitspraak op hen van toepassing is. Kijk even rond en vraag eventueel aan een enkele leerling waarom hij of zij wel of geen stap naar voren deed. Laat de leerlingen dan weer terug stappen en lees de uitspraak op de volgende slide voor.

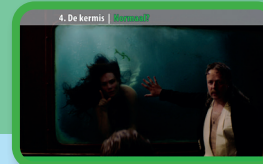
Leerlingen ervaren op een veilige en speelse manier hoe het is om normaal te zijn of niet.

De uitspraken zijn:

- * iedereen die een vader heeft
- * iedereen die een baard heeft
- * iedereen die kan fluiten
- * iedereen die kan zwemmen
- * iedereen die kan lopen
- * iedereen die kan zingen

>> Alle uitspraken zijn van toepassing op verschillende personages uit de serie. Edward kan bijvoorbeeld niet lopen. Ben je niet normaal als je niet kunt lopen? De vogelmevrouw kan een lied fluiten als een vogel. Is zij normaal? En hoor je erbij als je (ab)normaal bent? Dit spel is een opstap naar het volgende lesonderdeel.

NORMAAL?

Wanneer is iets normaal en wie bepaalt dat eigenlijk? Naar aanleiding van het spel 'Iedereen die...' gaan de leerlingen met elkaar filosoferen over deze en andere vragen.

Lees voor: 'Bijna iedereen kan lopen. Is dat normaal? Niet iedereen heeft een baard. Is dat abnormaal? Wat is eigenlijk normaal?'

Vertel de leerlingen dat ze over zulke vragen met elkaar gaan filosoferen.

Leerlingen luisteren naar de inleiding op het filosofisch gesprek.

>> Edward kan niet lopen. Maar er zijn ook mensen of kinderen die in een rolstoel zitten en niet kunnen lopen. Zijn zij abnormaal? Mannen hebben een baard, vrouwen niet. Maar wat als je een man met een baard bent, maar je vrouw voelt en zo wilt kleden? Ben je dan normaal? Deze aflevering zet aan om met elkaar na te denken over wanneer iets normaal is en wie dat eigenlijk bepaalt.

Voer met de leerlingen een filosofisch gesprek over wat normaal is. In de bijlage bij deze les vind je een korte handleiding hoe je een filosofisch gesprek voert, speciaal toegespitst op dit onderwerp.

Leerlingen voeren samen onder leiding van de leerkracht een filosofisch gesprek over wat normaal is.

>> In het gesprek is er een vraag over wat normaal is op sociale media. Hoewel sociale media niet in de serie voorkomen, is 'normaal zijn of niet' daar bij uitstek een onderwerp dat zich voordoet in de leeftijdscategorie van 10-12 jaar.

>> Filosoferen met kinderen bevordert de ontwikkeling van de rationele capaciteiten van kinderen. Zo leren ze kritisch te denken en te redeneren. Het stimuleert de taal- en morele ontwikkeling. Filosoferen zet aan tot creatief denken en je blijven verwonderen. Bovendien is het goed voor verbinding in de groep.

Laat de leerlingen na afloop vragen over het filosofisch gesprek in het werkervaringsboekje beantwoorden [11].

Leerlingen beantwoorden na het filosofisch gesprek vragen 15 t/m 18 in hun werkervaringsboekje.

>> Omdat een filosofisch gesprek anders is dan een klassengesprek, reflecteren de leerlingen op het gesprek door antwoord te geven op de vragen 'Wat is normaal?', 'Op welke vragen heb je geen antwoord?', 'Wat heb je geleerd door het gesprek?' en 'Hoe interessant vond je het om een filosofisch gesprek te voeren?'

Vraag ten slotte wat de leerlingen hebben geleerd door dit gesprek.

Leerlingen geven antwoord op de vraag wat ze geleerd hebben door het voeren van dit filosofisch gesprek.

>> Er is een kans dat ze geen antwoord hebben gevonden op alle vragen (is dat erg?). Ook kan het dat ze in het gesprek van mening zijn veranderd, hun klasgenoten op een andere manier hebben leren kennen of dat ze het gesprek moeilijk of saai vonden óf juist uitdagend. Ze zijn in ieder geval een nieuwe ervaring rijker.

BOUWSTENEN BURGERSCHAP: IDENTITEIT

Leerlingen leren...

> na te denken over schoonheidsidealen, gender, seksualiteit, etniciteit en (on) gelijkheid zoals die gerepresenteerd worden in/op (sociale) media, en welke invloed die beelden op hen hebben.

BOUWSTENEN BURGERSCHAP: DIVERSITEIT

Leerlingen leren...

> de grenzen (emotioneel, fysiek en seksueel) van anderen te herkennen en daar rekening mee te houden.
> de secundaire emoties van de ander te herkennen en te benoemen en te anticiperen op reacties van anderen op het eigen handelen.

BOUWSTENEN BURGERSCHAP: SOLIDARITEIT

Leerlingen leren...

> manieren om voor concrete anderen hier én elders op te komen: *dat* kind in *die* omstandigheid.

Gebaseerd op de SLO [bouwstenen burgerschap](#) (SLO, 2021).